

Юридическата литература на Здравко Славчев

Гергана Мартинова

Юридическата литература се радва на популярност не само в университетските и бизнес среди, а въобще в обществото. Като причина може да се посочи или самата същност на правната наука, изразяваща обществена воля и интерес или пък нейната изключителна гъвкавост, имам предвид съотношението наука – практика. Оказа се, че представянето на автор у нас, обикновено се свежда до популяризиране на нова книга, като местата и организационната схема са различни. За място на такъв род събития се използват галерии, театрални сцени, библиотеки, културно-информационни центрове, специализирани зали в хотели, дори градските градини при по-топло време. В електронното пространство “традиционно” се предлагат анотации в книжарниците или сайта на издателя. Успешно се използват социалните мрежи за популяризирането на книги – блогове, YouTube, MySpace, Digg, Twitter, Facebook и други. През април миналата година главният редактор на Аз чета, Александър Кръстев, пушна съобщение за промотирането им чрез видеотрейлъри. Вид трибуна на академичната общност са електронните репозиториуми, които служат не само за съхранение на електронни документи, но и за повишаване цитируемостта на авторите.

Нашето списание разработи своя схема за представяне на автори на научна литература. Надявам се срещата със Здравко Славчев да бъде приятна и полезна.

Визитка

Здравко Славчев е автор на множество монографии и статии в областта на финансовото и данъчното право и успешно съчетава юридическата практика с научноизследователската дейност. Преподавател е в Нов български университет. Добрата четивност на научните текстове до голяма степен е повлияна от съчетанието между Юридическия и факултета по Журналистика и масова комуникация на Софийския университет „Св. Климент Охридски”. Публикува в почти всички правни периодични издания – Административно правосъдие, Адвокатски преглед, Общество и право, Правна трибуна, Български законник, Търговско право, Финанси и право, Собственост и право, Правен свят, сборника Съдебни практики. Принудително изпълнение на Камарата на частните съдебни изпълнители, бюлетина на Асоциацията на прокурорите в България и не само юридически - Социална медицина и нашето списание Библиосфера. По направената от него през 2004 г. класификация е структуриран и логично подреден сега действащия ДОПК.



Среща с автора

Малко известен е фактът, че в последните няколко години на българския пазар освен ваши книги за данъчна ревизия, единственият учебник по данъчно-осигурително процесуално право, научно-практическото изследване за особеностите при обжалване на ревизионен акт, особеностите на производството по събиране на неплатени в срок данъци други няма. На какво се дължи това?

Не се съмнявам, че и други юристи са достатъчно запознати с особеностите и въпросите на данъците и паричните отношения. Но едновременно с това съм учуден от факта, че те не структурират логически, не излагат и не правят обществено достойни знанията си. Това е повод да мисля, че сериозните научни занимания са трудно начинание.

Научно-изследователската работа е извънредно смела и тежка за упражняване дейност. Обаче при упражняването ѝ смелостта понякога липсва, остава само тежестта, мъчнотията. Това вероятно е и причината, поради която липсват други изследвания в тази научна област.

Първата ваша книга излиза през 2003 г. Какво се промени от тогава до сега във взаимоотношенията автор-издател?

В началото на съвместната работа всеки издател е внимателен, отзивчив и коректен. Но, както при всяко отношение с течение на времето или автора, или издателя става по-немърлив при изпълнение на задълженията си. Тогава автор с идеи и желание за работа се изправя пред сериозно изпитание. Това е и причината, поради която авторът е принуден да промени нещо, за да поддържа коректността в отношенията автор-издател. Искам да споделя, че съм признателен на издателите, с които работя за проявеното от тяхна страна разбиране и да подчертая, че мисля за в бъдеще да продължим съвместната си дейност.

Сферата, с която се занимавате, е изключително злободневна, вероятно много хора, се допитват до вас...

Умишлено съм ограничил кръга на лицата, които могат да контактуват с мен на професионални теми. Допитват се преди всичко хора, които са ми близки. Не се възприемам като човек, който може да помогне на всички нуждаещи се. Съзнавам, че тази ми позиция няма да бъде разбрана.

Научните ми изследвания отнемат значителна част от времето ми и за целта ми е необходимо съсредоточаване, относително спокойствие и неангажираност с многобройни проблеми.

Случва се нерядко българина да почувства неблагоприятното отношение на приходната администрация в ежедневието си...

Факт е, че в немалко случаи държавната и общинска приходна администрация злоупотребяват с властническите си правомощия. Неправилно и превратно интерпретират фактически данни и гледат на задължените лица като на отявлени закононарушители. Не мога да не споделя наблюденията си, че работата в приходната администрация води до "отклонения". Това е видимо.

За мое съжаление понастоящем не се проявява достойнството на правораздаването, изразяващо се в задължението за точно и еднакво приложение на закона и предвидимост на съдебните актове като логична последица от стриктното тълкуване и прилагане на закона. Именно този основен недостатък е причина, поради която приходната администрация не възприема съдебните решения като източник и ръководно начало при приложението на законите.

Вие сте и преподавател. Какво според вас може да накара студентите да ползват по-често библиотеките?

Приятно ми е да работя с млади хора. Студентите са носители на новото. Техните идеи, техните мечти ще са в основата на бъдещите социални и регулаторни норми. От тях самите зависи дали и доколко ще ползват съкровищницата на знанията, които има във всяка библиотека. Единствено личната им заинтересованост и желанието им да се докажат като професионалисти в съответната област могат да са стимулите, които да ги мотивират да ползват библиотеките.

Като преподавател има ли библиотечна или информационна услуга, която да искате да ползвате в библиотеките, а не я получавате?

За мен работата с научни издания и библиографски източници е основна. Всички български и чужди библиотеки, които съм имал удоволствието да посетя, са оставили у мен чувство на удовлетвореност. Правилата за ползване на библиотечните фондове навсякъде са сходни, което до голяма степен улеснява ползването им. Развитието на технологиите вероятно ще предпостави появата на нови библиотечни услуги. Времето ще покаже.

Имате депозирани девет статии в научния електронен архив на Нов български университет, което предполага вашата положителна нагласа. Какво трябва да направят университетите, за да спечелят повече поддръжници в това свое начинание?

Убеден съм, че с административни мерки, не може да се постигне ефект в подобна насока. Авторитетът на съответното начинание също може да е мотивиращ за отделните преподаватели. За други мотив може да са паричните възнаграждения. За трети мотив може да е сериозната дейтелност на административните ръководители. За четвърти – от значение да е личния пример и не декларираната, а фактическата съпричастност към начинанието.

При всички случаи обаче трябва да има: първо - ясно научно дефинирана и второ - приемлива за преподавателите цел, за да може подобно начинание да е обречено на успех. Към днешна дата стореното от мен е въпрос на личното ми добронамерено отношение.

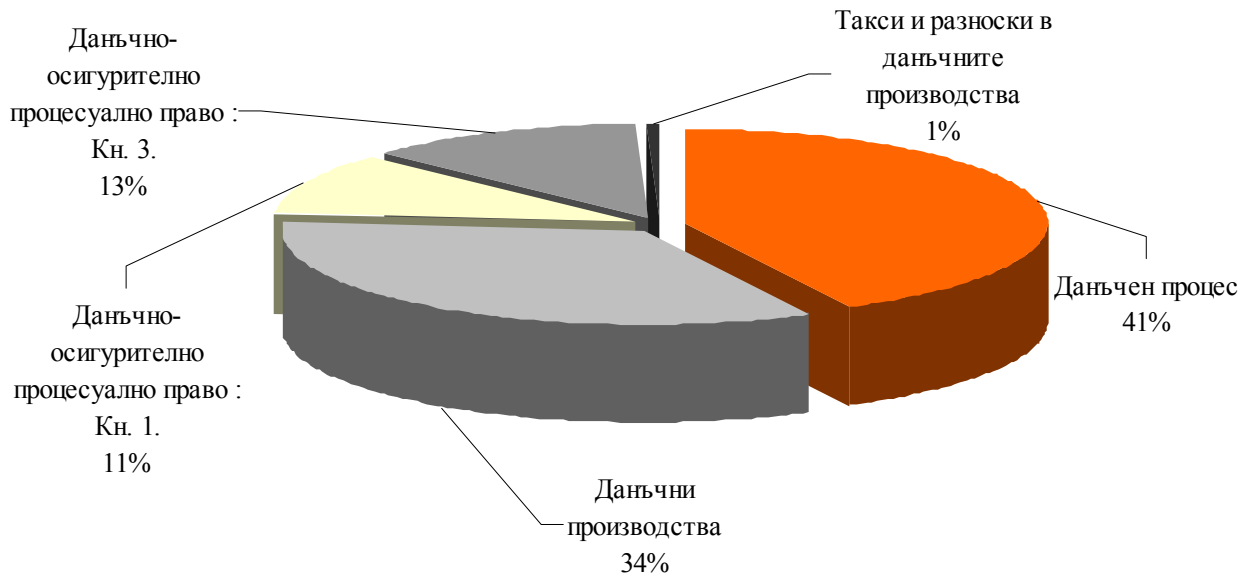
Ползваемост

Библиотечно-информационната система, която ползва библиотеката на Нов български университет EOS WEB, поддържа статистически данни за ползваемостта на документите, както на тези, които се заемат за дома, така и на ползваните в читалня. Така във всеки момент може да се провери кой документ колко пъти е използван. Тази информация е изключително важна за докомплуктуването на отделните библиотечни единици, а се използва и при вземането на решения за дигитализиране на най-често използваните книги. От всички посочени по долу книги на Здравко Славчев библиотеката притежава пет заглавия в различна екземплярност. Най-често използваната негова книга е “Данъчен процес” (фиг. 1), публикувана през 2004 г. и постъпила във фонда през същата година.

Научният електронен архив на НБУ, освен че осигурява дълготрайно съхранение на документи, съдейства за тяхното разпространение в глобалната мрежа¹. На фиг. 2 са показани, включените в НЕА на НБУ, статии на Здравко Славчев. Най-често използвана е – “Престъпление по чл. 227б НК ли е неплащането на данъци? ”, публикувана през 2006 г. в Адвокатски преглед.

¹ Тодорова, Радостина. Свободен достъп до научни електронни публикации в Нов български университет // Библиосфера, 2010, № 12.

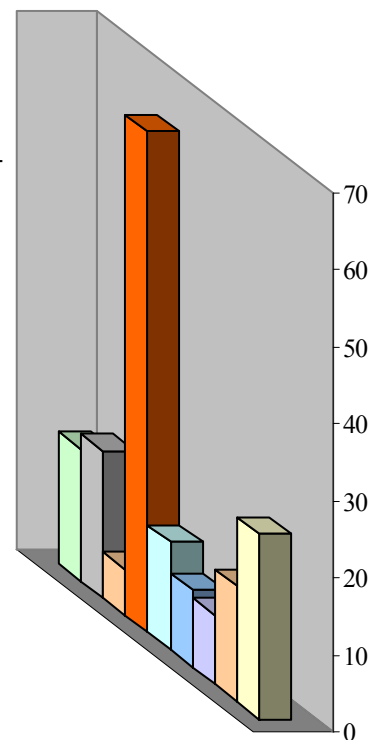
Ползваемост на книгите на Здравко Славчев в библиотеката на НБУ



Фиг. 1

Ползваемост на статиите на Здравко Славчев, достъпни чрез НЕА на НБУ

- Славчев, Здравко (2007) Акът за частно държавно вземане. Административно правосъдие, X (1). pp. 27-33.
- Славчев, Здравко (2001) Жалба за бавност в данъчния процес. Административно правосъдие (5). p. 49.
- Славчев, Здравко (2006) Органи, установяващи публични финансови вземания. Административно правосъдие, IX (4). pp. 33-38.
- Славчев, Здравко (2004) Основания за отмяна на актове, установяващи публични финансови вземания. Административно правосъдие, VII (5). pp. 14-21.
- Славчев, Здравко (2005) Президентският указ за опрощаване. Административно правосъдие, VIII (4). pp. 25-30.
- Славчев, Здравко (2006) Престъпление по чл. 227б НК ли е неплащането на данъци? Адвокатски преглед (6/7). p. 14.
- Славчев, Здравко (2001) Съдебният контрол в данъчния процес. Административно правосъдие (6).
- Славчев, Здравко (2002) Същността на § 21 от ПЗР на ДПК. Адвокатски преглед (9/10). p. 34.
- Славчев, Здравко (2004) Данъчната политика трябва да е в интерес на здравето. Социална медицина, XII (4). p. 41. ISSN 1310-1757



Фиг. 2

Книги

Данъчната ревизия (2011 г.)

След проф. Страшимир Кучев (2000 г.), Здравко Славчев единствен издава научно-практическо изследване, свързано с данъчната ревизия. В книгата е посочена нейната характеристика, обособени са отделните видове, дадени са примери за особеностите на сроковете, разгледани са актовете, съставяни в ревизионното производство. За практикуващите ще е особено полезна частта за правното действие на невлязъл в сила ревизионен акт. За първи път в България данъчната и финансова администрация ще могат да прочетат теория за данъчната ревизия и задълженията и към общинския бюджет.

Очертана е съществуващата противоправност в поведението и действията на държавните и общински органи по приходите.



Обжалване на ревизионен акт (2010 г.)

Контролът за законосъобразност на ревизионните актове е вътрешноведомствен и това затруднява практикуващите юристи. Защитата срещу порочни актове на държавната и общинска приходна администрация е трудна и въпреки че съдебната практика се обогати, това не доведе до преодоляване на нееднаквото приложение на процесуалните норми, което е причина, по идентични спорове да се постановяват различни по съдържание съдебни актове. Спецификата и възможните особености на защитното данъчно-осигурително производство предпоставя възможността от бъдещо уеднаквено и точно приложение на действащите норми. Посочената съдебна практика на ВАС и ВКС, включително по отменени нормативни актове е от значение предвид непреходността на институциите.



Данъчно-осигурително процесуално право, книга първа, (2010 г.)

Съдържа данъчно-осигурителни контролни производства, особените такива и обжалване на актове, установяващи задължения за данъци или задължителни осигурителни вноски, съчетано с посочване на съдебната практика. Разгледани са държавните и общински финансови вземания, като са описани самостоятелно органите, които ги установяват. Дял втори изследва многообразието от данъчно-осигурителните производства, а дял три се разисква доказването – доказателства и доказателствени средства. Посочената съдебна практика ярко илюстрира основните принципи и безпротиворечивостта на уредените в ДОПК правни понятия.



Частно съдебно изпълнение на публични вземания (2010 г.)

Задължените субекти и органите по принудително събиране срещат затруднения в практическото приложение на действащите нормативни актове, предвид особеностите в различието на процесуалните норми. Непълнотата в законодателството, препращането и възможността за произволно приложение от страна на изпълнителните органи в множество хипотези са причина за спорове. Анализирани са правните понятия и е посочена съдебна практика в производството по изпълнение на финансовите задължения с публично-правен произход.



Данъчно-осигурително процесуално право, книга трета (2009 г.)

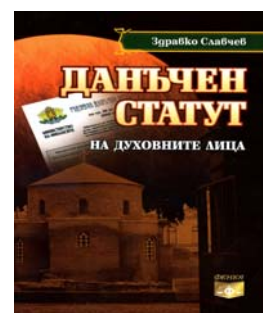
Непълнотата в българското законодателство предоставя права на органите по приходите за изборно приложение и това предизвиква правния интерес на потърпевшите. В книгата са разгледани видовете изпълнение, имуществата, върху които са недопустими принудителни действия, очертани са правомощията на изпълнителните органи; обърнато е внимание на защитата срещу порочни действия или актове на изпълнителните органи.

Неоправдано е да се очаква, че всяко задължение може да бъде изпълнено изцяло. Общественият и професионален интерес към производството по изпълнение на публичните финансови вземания е оправдан.



Данъчен статут на духовните лица (2009 г.).

Свободата на съвестта не познава правна санкция. Приобщаването на човек към едно или друго вероизповедание зависи от неговото убеждение и дори държавата да поиска да упражни въздействие не би могла. В нашето законодателство вероизповеданията са свободни и независими от държавата. Свободата на мисълта и (не)избора на вероизповедание е ненакърнима. Не се допускат ограничения на правата или привилегии, основани на религиозен признак.



Изменение на данъчни и осигурителни задължения (2007 г.)

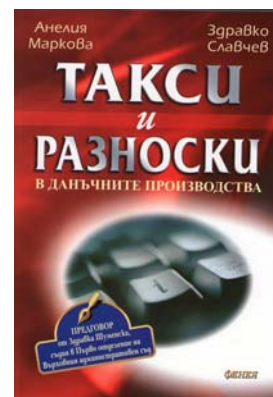
Правото на заинтересовани лица да инициират производство за изменение на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски позволява да се отстраняват порочни практики. Специфичните особености на това производство и неговото многообразие позволява в данъчно-осигурителните отношения да се промени всяко парично задължение с публично-правен произход. Обикновено се приема, че след като субектите се



контролират от държавни органи, действията им са правилни, а актовете законосъобразни. Предварителното изпълнение на невлезли в сила ревизионни актове поражда неблагоприятни последици за пасивната страна в правоотношението. Защитното производство не се изчерпва със съдебния ред.

Такси и разноски в данъчните производства (2005 г.)

Българската правна литература е оскъдна по отношение на таксите и разноските за административни и съдебни производства. Обобщени са съвременните икономически теории за таксите и е анализирана съдебната практика. Основните теоретични положения намират практическо приложение във всички отрасли на действащото право. Изданието не претендира за пълна изчерпателност. Целта му е тълкуване съдържанието на нормите, насочени към дължимостта на такси и разноски в различните данъчни производства. В кои от тях и при какви случаи се дължат такси и се правят разноски зависи от фактологията в конкретното производство.



Данъчен процес (2004 г.)

Данъчният процес е самостоятелен в системата на националното право. В него проявление намират норми, прилагачи се в различни правни отрасли. За да се разбере неговата същност трябва да се познаят съществуващите административни, граждански и наказателни институти, включително особените правила на несъстоятелността (търговска и банкова). В много случаи неправилното приложение на текстовете от процесуалния закон има за последица незаконосъобразност на постановените съдебни актове. Пагубно е механичното пренасяне на ползвани в други производства норми директно във финансовите правоотношения.



Данъчни производства (2003 г.)

Авторът поставя начало на доктриналното развитие на основните понятия в данъчния процес. Разгледана е спецификата на данъчните актове, разделени са на основни и приравнени. За първи път науката поставя въпроса за изменителните данъчни производства. Посочена е възможността за обективно съединяване на исовете в етапа по съдебно обжалване на данъчни актове, подробно е разтълкувано съдържанието на основните начала, направена е характеристика на данъчните срокове. Различните състави на Върховния административен съд неунифицирано се произнасят по идентични спорове, в книгата те подробно са разписани. Поставен е въпросът за невъзможността от пряко приложение на отделни данъчно процесуални норми. Обосновано са изложени обстоятелствата, препятстващи директното им приложение. Изданието се



появява във време на засилен публичен интерес към данъчния контрол, когато нормите на данъчния процес са неясни, а тълкуването им нееднозначно.